

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Segneri E Societate Jesu, Qvadräginta
Sermones**

Segneri, Paolo

Antverpiae, 1695

Sermo IX. Die Veneris post primam Dominica[m]. Orator partes legati ex altero mundo assumit, & perorat in favore animarum in flammis purgantibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52734](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52734)

SERMO NONUS.

DIE VENERIS POST PRIMAM DOMINICAM.

Domine, hominem non habeo. Ioan. 5.

I. Nfortunatus, si quisquam alius, fuit ille paralyticus, quem hodiernum proponit Evangelium. Jam triginta & octo annos, doloribus & ærumnis plenus, ad piscinæ probaticæ crepidinem jacebat, notissimus omnibus, quos illuc vel desiderium sanitatis, vel oculorum curiositas traxit. Erat ille ex diuturnitate morbi coloris emortui, oculis refugis, carne tabidâ, habitu squallido, estque creditu facile, illum voce gestuque flebili, quæ vel silices, & saxa moveret, subsidium rogâsse: neque opus erat aliis impensis aut labore, quàm modicâ unius hominis pietate, qui opportuno tempore eum in undas illas demitteret; nec tamen tot annorum intervallo, quis credat ullum unquam invenit. An non hæc est insignis calamitas? si necesse fuisset, magnos facere sumptus in medicos & medicinas; si herbæ selectissimæ ac pretiosæ fuissent in succos liquandæ, aut margaritæ & uniones in medicatos pulveres conterendi, haud mirum videretur, in tanta miserum calamitate relinqui. Verùm cum alio opus non esset, quàm modico conatu ipsum in

aquas devolvere, mirum sanè dictu est, triginta octo annorum spatio, neminem amicorum aut propinquorum tantæ humanitatis aut benevolentiae fuisse, qui vel tantillum opis in miserum conferret; maximè si verum est, quod gravium Authorum testimonio asseritur, angelum ad commovendas aquas cælo delapsum staturo semper tempore, Pentecostes nimirum, advolâsse: potuisset ergo eò facilius tempus opportunum, & hora propitia expectari. Hæc miseri hujus calamitas aliquam mihi considerationem movet, inexpectatam fortè, sed, ut spero, vobis non inamcenam aut ingratham: videtur mihi nimirum repræsentari illarum animarum misera conditio, quæ omni ope destitutæ piacularibus in flammis torquentur. O quæ hæc piscina Probatica, Auditores! ubi plurimi non triginta duntaxat & octo annorum spatio, sed hic centum, ducentis ille, mille alius annis, nonnulli quoque usque ad supremi iudicii diem inter summos cruciatus, & inexplicabiles gemitus morantur: cumque levissimus conatus sufficeret, sæpissimè tamen omni humana se ope destitutos lamentantur. Ego itaque, pro sincerissimo affectu & multiplici

O 2 titulo,

titulo, quo me sanctis hisce animabus devinctum profiteor, earum hodie partes sustinere decrevi, vobisque earum nomine acerbam quidem, justissimam tamen querelam, tribus verbis contentam, proponere: *hominem non habeo*. Ignoscite, si ab eorum, qui de pulpito hodie verba faciunt, more nonnihil deflectam: neque enim longius ferre possum flebiles illarum, multisque singultibus interpolatas voces, quibus opem nostram efflictim exposcunt; cumque noverim vos munificos, liberales, devotos, & ad clementiam propensos, futurum spero, ut copiosum atque efficax à vobis subsidium obtineant. Cur ergo moras trahimus? num videtis eas gravissimè interea torqueri, dum nos de ferenda illis ope deliberamus? Fateor (neque id me angit) me nec satis artis nec eloquentiæ habere, quâ in earum favorem perorarem; scio tamen, me plurimum habere fidelitatis; si enim juxta Salomonem, *Legatus fidelis ei, qui missus sit illum, animam ipsius requiescere faciet*, forsitan ego quoque quietis aliquid animabus illis conciliabo, si commissâ mihi legatione fideliter apud vos perfungar.

II. Denuntio igitur vobis, Auditores, personas vobis unicè dilectas in statu tam miserando esse constitutas, quo peiorem nec Dionysii Syraculis, nec Romæ Nerones, nec Radamanti apud inferos excogitavêre. Faxit DEUS! ut ne unquam illum experiamini! fidem tamen, ut spero, dabitis de eo differenti, qui, licet il-

lum expertus non sit, certam tamen de eo notitiam habet. Lubetne enim uno oculi conjectu eum intueri? Imaginamini ergo vobis profundissimum in terrâ centro carcerem, tormentorum immanitate, tortorum crudelitate, & reorum supplicii inferno parem, eoque solo dissimilem, quòd nullâ in eo blasphemiam, nullâ in DEUM injuriæ audiantur; imaginamini, noctem Cimmeriam, densissima caligine mixtam, incumbere, aërem intermicantibus fulgetris scintillare, terram horrendis motibus concuti, antra gemitibus personare, monstra vipereis sibilis stridere; hæc tamen non nisi umbram flammæ purgantis esse credite, in cujus comparatione omnia mundi hujus tormenta refrigerium dixeris, ut S. Augustinus ait: *ille purgatorius ignis durus est, quàm quidquid in hoc seculo potest panarum aut videri, aut cogitari, aut sentiri*. Ponite, eò immigrare, quidquid barbari humana mens concipere potest; certè animæ illæ miserandæ velut ad delicias eò properarent. Statuantur illic famosi Phalaridis tauri; certatim se illuc immitterent. Transferat eum in locum Mezentius cadavera vermibus scatentia; in gratiæ loco numerabunt, se illis alligari. Trahi eò jubeat Diocletianus fatales suas rotas; ultrò illas conscendent. Felices se crederent, si Jobum scabie & ulceribus plenum amplecti liceret, neque aliter ad illum, quàm apiculas ad fragrantissimos flores, convolarent, ad fluentem è vulneribus tabem mellis instar avidè sugerent; in pocula

Prov. 25. 13. sit illum, animam ipsius requiescere faciet, forsitan ego quoque quietis aliquid animabus illis conciliabo, si commissâ mihi legatione fideliter apud vos perfungar.

veneno mixta, velut neque suavissimi se se immergerent, & quas nos spinas dicimus, illi ceu rosas amplecterentur; roris instar lamberent, quod nobis fœtet: verbo, essent amantium vota, quæ nobis sunt reorum tormenta. Et in hoc loco, ô filii, charissimæ vestræ genitrices, vestræ, O mariti, uxores, avi & proavi vestri, O nepotes, dulcissimi quondam Sodales vestri, O amici, arctè conclusi tenentur! Et vos illos opis inopes diutius relinquetis? Profecto non intelligitis, non creditis atrocissimos eorum dolores, cruciatus & tormenta! Sed demus, nil aliud vos eorum, quæ patiuntur, intelligere, nunquid satis est, eos acutissimo igne, quem Purgantem dicimus, torqueri?

III. Ignis vehementior, acrior, magisque activus non est, quam quo aurum & metalla liquantur: ipsissimus hic ignis est, de quo agimus; de hoc enim, Augustino interprete, sermo est, apud Prophetam Malachiam: *Sedebit constans; & purgabit filios Levi, & colabit eos, quasi aurum, & quasi argentum. Sedebit*, ait sacer. textus, ut intelligamus, animas illas non obiter tantum & perfunctoriè, sed lento & diuturno supplicio affligendas; sedebit autem, quasi insufflando & ignem animando: *Sedebit constans*; ut conservet & nutriat ignem illum indefessum, prout eum vocat S. Hilarius, eoque in loco velut in furno & crucibulo animæ illæ excoquantur, usque dum omni vetere scoriâ & retrimento purgentur: *Et purgabit filios Levi, & colabit eos,*

quasi aurum & argentum. Quàm ergo acerbis, quàm intensus, quàm vehementis erit animarum illarum dolor! Neque credere vos velim, purgatorii ignem igni nostro elementari esse similem, aut dolorem ex igne purgante esse similem dolori, quem sentimus ex igne elementari: toto cœlo aberrat hæc comparatio, neque aptius exprimere vobis possum vehementiam illius ignis & illius doloris, quàm si dicam, illos esse quintam veluti essentiam omnis alterius ignis, & omnis alterius doloris. Notum vobis est, chymicorum industria ex quavis ferè re talem, ut loquantur substantiam extrahi, quæ sit veluti medulla illius rei, quæque sit virtutis efficacissimæ & penetrabit, quam propterea *spiritum* appellant. Fingite igitur mecum, ab Angelo quodam omnes illos dolores, quos experimur, in unum cogi, & quidquid in renibus, artuum juncturis, in hominiano, cholica, aut astmate doloriferum est, arte destillatoria *in spiritum* ac quintam doloris essentiam contrahi: superi quis pungentissimum illum dolorem satis explicet? si de cunctis malignis febribus, quæ viscera adurunt, subtilissimus eliquari posset *spiritus* ardoris febrilis; ô quàm penetrans ille foret, & ardens? si ex omni ulcere mordacissimo, quod carnes devorat & ossa absumit, *spiritus* ulcerosus exprimi posset; ô quàm foret ille crudelis? talem vobis imaginemini vehementiam ardoris in flamma purgante. Ne vero hoc, quod dixi, merum figmentum, & phantasiæ ludibrium existimetis, audite, quid dicit Isaias: *Abluet Dominus sordes filiorum* *Isai. 44.*

Sion in spiritu iudicii, hoc est, in rigore iudicii immitissimi, vel ut alii legunt, *in spiritu ardoris, in spiritu incendii, in spiritu combustionis*. Usque adeo verum est, auditores, ardorem illum non fore communem & obvium sed ardorem destillatum, spiritum arte extractum tam penetrantem, tam potentem & efficacem, ut vel una stillula virtute & vehementiâ superet, quidquid igneorum torrentium Vesuvius evomit. Et hæc nullum in nobis condolentis animi sensum excitent, ut animabus illis omni solatio destitutis opem feramus, flammæ illi extinguendæ, aut saltem refrigerandæ & mitigandæ opportunam! O animæ afflictæ & miserandæ! quid prodest lamentabili nobis voce inclamare? *Miseremini mei, miseremini mei*; Ah nimium paucis dolor vester perspectus est; & utinam modum inveniam malis vestris explicandis parem, ut viscera commoveam, & audientium animos flectam.

IV. Sed heu, an adjicere quidquam possum ad ea, quæ dixi? possum enim verò! illud, illud, auditores, has animas maximè affligit ac torquet, quod in paradisi conspectu patiantur. Aspiciunt illæ beatam patriam, ad quam electæ sunt; contemplantur ejus delicias, gloriam agnoscunt: sed quàm amarus est hic aspectus constrictis, & quidem cum summa incertitudine, quando ruptis compedibus sibi liceat eò avolare; hoc inquam, hoc illis vehementissimè dolet, atque integro lachrymarum oceano absorptas immergit.

Ut pœnitentia Adami evaderet superior, quid fecit DEUS? *Habitare*

fecit ipsum è regione paradisi voluptatibus; volebat, ut pœnitentiam ageret non procul paradiso, & in tantarum deliciarum aspectu vitam duceret laboriosam, & in sudore vultus sui terram coleret? Adam è regione paradisi habitare iussit DEUS, ait Chrysostomus, ut assiduus conspectus molestiam renouans exactiorem illi praberet sensum expulsiōnis à bonis. Sed quid paradisi terrestris est cœlesti comparatus? & tamen in hujus aspectu patiuntur animæ, quas tanta vobis contentione commendo; hic ardent, hic frident, hic cruciantur! conclusæ in lacu, in quo non est aqua, ubi scilicet siti perpetua, summique boni desiderio ardent, sine ullo tamen siti hujus remedio: Non est aqua, non est aqua. O felices illas, si effracto carcere illuc liceret pertinere! continuo horrores Lernæi in Hesperidum delicias, clamores & gemitus in lætitiæ cantica, serviles compedes in Regia diademata, doloris officinæ in thronos Majestate plenos verterentur; triumpharent in vestitu deaurato; radiis coronati splenderent, immensi illius boni fruitione absorpti, quod temporum cursu non exeditur, nec vicissitudine alteratur, nec amarore mutationis aspergitur, ac revelatâ facie Deum ipsum clarissimè intuerentur. Perpendite ergo, quàm ardentibus desideriis & anxiiis vôtis eò suspirarent, & anhelent! Imaginemini vobis quendam, ad Romani Imperii Coronam electum, secundis velis primariæ jam urbi regniq; sedi appropinquare, ut imperii fasces, ac possessionem capiat; non procul tamen inde à pyratu-

rum classe obfideri, capi, catenis constringi & obscuro carceri mancipari: an non gravissima illi accident hæc vincula & intoleranda captivitas? Graviorem longè esse credite dolorem animarum illarum, quæ ad alius longè gloriæ genus electæ sunt. Detinentur illæ, arctissimis constrictæ compedibus in paradisi limine & conspectu; ubi parata illas Regia regnumque omni ex parte beatum expectat: *E regione Paradisi volaptatis*. Quis ergo inconsolabiles illarum gemitus comprehendat? Nonnullæ earum cum mæstissimo Manasse vociferantur: *Incurvatus sum multo vinculo ferreo, & non possum attollere caput meum*. Aliæ cum Jobo dicunt: *ad DEVM stillat oculus meus*. Aliæ cum Jeremia: *defecerunt præ lacrimis oculi mei*. Aliæ cum Davide: *Oculi mei languerunt præ inopia*. Omnes cum Isaia, *præ conspersione spiritus ululabunt*. Absalon nullis constrictus vinculis, nec carcere clausus continebatur; sed in florentissima civitate Sionis, in aula regia, inter procerum & purpuratorum obsequia morabatur, quia tamen à facie regis exclusus erat: *Faciem meam non videat!* infelicissimum sese, multo clamore ac gemitu testabatur, palamque Joabo testatus est, malle se mori, quàm vivere: *Obsecro ergo, ut videam faciem regis, quod si est memor iniquitatis meæ, interficiat me*. Quis ergo dolor erit illarum animarum, dum se ab augustiori longè & pulchriori facie extorres vident? & quidem igneo carcere constrictas in media damnatorum ac demonum societate: *In tenebrosis collo-*

cavit me, quasi mortuos sempiternos. Et vos, cum illas in libertatem tam facili pretio asserere, atque ad tanti boni possessionem, Deique conspectum introducere possitis, etiamnum tergiversamini? Ah cur opitulari illis negligitis, cum se ipsas juvandi modus non suppetat? Ecce enim arctissimis vinculis manus, latera, pedes & collum stringuntur; cor solum & animus liber est. Sed id, quid prodest? *Vnâre ad duas diversissimas coarctantur*, liceat cum Salviano loqui, *summa vis exigit, ut libertatem velint, sed eadem posse non sinis, quæ velle compellit*. O igitur barbaros vos ac inhumanos! dum vestrâ facitis locordiâ, ut in tantis potius suppliciiis tabelcant, quàm ut ad unicè optatam gloriam evolent?

V. Sed fortassis hæc gratia magnis vobis impensis stabit? Audire, & erubescite! Minori pretio stat, è flammis purgantibus unam liberare animam, quàm mancipium, è barbarorum jugo ereptum, restituere libertati. Quis vestrum est, qui non ingenti gaudio afficitur, si mille scutorum expensis filium, aut fratrem, aliamve personam propius conjunctam, è Saracenorum manibus, soluta infami compede eripere potest? Quod si tantum æris in promptu non habeatis, sollicitatis consanguineos, cum mercatoribus transigitis, compellit debitores, gemmas & cimelia oppignoratis, bona venum exponitis, neque ullas in transmittendo lytro moras trahitis, ut eorum libertatem quàm maximè acceleretis. O sanctum fidei Lumen! perspicuum omnino est, nihil nos Tuî habere, quàm obscuri-

tate

tatem & tenebras I Edicite, auditores, an non mille scutatorum impensis mediam quasi flammaram purgantium partem evacuare possitis? Et o DEUM! quantum sæpe tergiversamini, vel unam argenti libram dare, ut unico ipsis sacrificio parentetis, unum cereum accendatis? Proh, quàm fordida est hæc parsimonia? & faxint superi! non sitis adhuc inhumaniores, & dum salvis etiam loculis succurrere facillimè possitis, subsidium illis negatis. O quoties vel unius templi visitatione, unico Indulgentiarum lucro, una Synaxi devotè obitâ litrum præsto esset, uni animæ ex illo flammaram ergastulo redimendæ? vos autem amore lusûs, quem non placet deferre; aut negotii causâ, quod non vacat differre, finitis eam sub ferri pondere gemere, cùm tamen facillimo negotio disruptis illam vinculis in libertatem asserere, aut laxare saltem compedes possitis, ut carceris calamitatem mitius ferret. An non hoc est crudelitatis, tyrannidis & barbarici portentum? illi simile, quod crudeli Babylonæ Monarchæ exprobravit Isaias, dum Electo DEI populo vinculis constricto, opitulari renuit: *Vinculis ejus non aperuit carcerem.*

VI. Meritò totius mundi odium incurrit execrabilis illorum memoria, qui, cùm levi incommodo eximium alteri beneficium præstare possent, id tamen facere neglexerunt. Veterum monumenta referunt, Athenis civitate gentili, quotannis ad tubæ sonitum & Præconis voce talibus fuisse maledictum; nec aliam ob causam matronæ

Romanæ, teste Macrobio, à sacrificiis Herculis exclusæ sunt, & Lyciæ crevissæ in ranas palustres conversi, ut Orvidius fabulatus est, quàm quòd illa sitibundo Herculi, isti verò Latonæ haustum aquæ negaverint. Si autem omisis fabulis, sacram historiam evolvere placet, quis non detestetur inhumanam indolem petenti haustum aquæ, quæ Christo, petenti haustum aquæ, vario prætextu offerre distulit, cui jam purei ad crepidinem stare, & extractâ situla aquam hauriret? An non execrationem meretur Nabal, qui Davidi modicum annonæ subsidium negavit? an non indignamur Epulonæ, Lazaro panis micas invidenti? quanto ergo gravior est nostra erga defunctos & supplices inhumanitas? ubi non agitur de levandâ tantùm siti, aut fame hominis famelici, sed de æterna eorum beatitudine, qui interea gravissima sustinent tormenta famis, sitis, frigoris, ardoris, febris, convulsionum, ulcerum, & quidquid denique malorum in illo carcere est, ubi nihil inferni deest, præter solam pœnarum æternitatem, teste S. Gregorio: *eodem igne, & crematur damnatus, & purgatur electus.* An non hoc est de miserorum tormentis exultare, imò tormenta miseris inferre? *Qui enim non vetat, vetare cùm possit, jubet.* Nos ergo formemus illarum animarum incendium, dum aquam, quæ in promptu est, non affundimus; nos ferrum illis & compedes injicimus, dum manum illis laxandis non admovemus; nos carceris fores obseramus, dum vel teruntium in carum lytrum expendere recusamus.

An non igitur rigidum & immitte judicium nobis accersimus? *Mortuo ne prohibeas gratiam*, Ecclesiasticus admonet; & nos non pudet, *prohibere gratiam*?

VII. Si in ullum mortalium divini judicii rigor unquam sævit, certè præcipuos inter Mauritius Imperator fuisse censendus est; quis enim sine lacrimis interitum ejus à Nicephoro relatum legat? Sed audiamus eum in compendio; multum enim ad propositum meum conducet. Attigerat ille humanæ felicitatis apicem, cum subito totus ab ipso exercitus, levi irritatus offensâ, defecit, & sublatum, uti tunc moris erat, parmâ gregarium militem, Phocam nomine, Imperatorem salutavit. Attonitus ad tam feralem nuntium Mauritius, acceptis secum charis pignoribus, consensâ navi fugam corripuit, cum subito venti, velut cum seditionis in Ejus interitum conjurâssent, Mauritiû navim summa vi retrò actam ad vicinam maris oram eiecêre. Vix littus conscendit, & latibulum circumspexit Mauritius, cum vehementissimis podagræ doloribus correptus in arena prostrernitur, ibique fixus tamdiu acerbissimè torquetur, donec supervenientes Phocæ exploratores, repertum & agnitum, cum tota familia ad portum Eutropii captivum perduxêre; ibi miserimus genitor suismet oculis quinque filiorum carnificinam intueri & regium suum caput securi subijcere coactus est. Nec tamen calamitatis finis? suffixum enim in erecta lancea Cæsaris caput, ac tabe defluum diu pendit, donec tan-

R. P. Segneri *Quadragesimale*.

dem tumulo illatum, & cum omnibus Augustæ domûs reliquiis æternâ oblivione sepultum est: miseram Mauritiû fortunam secutus est superstes adhuc filius, Petrus germanus Ejus frater, Augusta thori confors, unâ cum tribus filiabus, ætatis & Virginitatis flore spectatissimis. Tantæne ruinæ originem nôstis, Auditores? dicam vobis ex Nicephoro: Cajanus Avarum Rex post superatum infausto prælio Cæsarem, ingentem captivorum numerum abstraxit: actum deinde pro more belli de iis redimendis, ac certa mone-tæ species, modica illa & exigua in ly-trum postulata est; hanc cum negaret Mauritius, in minorem consensit hostis: cumque nec ad illam persuaderi posset Imperator, minimum tandem & vilissimum pretium pactus est Cajanus, quo rursus negato, in furorum actus Princeps barbarus omnium captivorum capita demeti jussit. Hem officinam, in qua tantum divini furoris incendium contra Mauritiû exarsit? brevi enim postea Mauritius ad Divinum tribunal per visionem citatus, miseram interemptorum turbam circa se aspexit, qui sanguinem pro sanguine multis clamoribus exposcebant. Conversus igitur Judex ad Imperatorem pallidum, & metu propè exanimatum sciscitatus est reum, in hac, an in futura vita castigari mallet: cumque ille præsentem eligeret, latâ quamprimum sententiâ, manibus Phocæ adjudicatus, atque ab eodem ignominiosè, & imperio, & honore, & vitâ, & liberis, stirpe tota succisâ, exutus est. Videtis, Auditores! quanti re-

P

ferat,

ferat, nolle exiguo nostro dispendio ingenti alterum beneficio devincire? persuasum autem habete, non nisi minutissimam exigui monetam, quã detentas in flammis purgantibus animas in libertatem asserere, cælòque transmittere possitis: num ergo etiamnum dubitatis, moras neccitis, & gratiam prohibetis? Respondebitis forte, nullo vos, uti Mauritium, ad eas redimendas debito obstringi: sed si de justitiæ titulo sermo est, lubens id vobis permittam; sin charitatis, nego & pernego. Sed quid dico de solo titulo charitatis? O si liceret scrinia vestra, cistas & arculas scrutari! quantum fortassis æris ibi reperire esset, quod mortuis debetis? Eja, ingenuè fateamini! an ad amissum satisfecistis voluntati ultimæ, & tabulis testamenti? an æs alienum expunxistis? an Eleemosynas, sacrificia, pia legata, perfecistis, procurastis? ad hæc omnia autem non charitatis tantum, sed etiam justitiæ lege tenemini. Ad hæc: cujus impensis vivitis? nonne mortuorum? an non suis illi sudoribus vestros proventus, suis vigilijs vestra commoda compararunt? O quàm frugaliter miseri illi, fraudato etiam genio suo, vixerunt, ut vos delicijs indulgere, & numerosiorem familiam alere possentis? an tantum eos in vestri gratiam facturos creditis, si vel suspicari potuissent, vos omnem teruntium, eorum extremæ necessitati levandæ impendendum, rigidâ justitiæ & obligationis bilance libraturus? Siccine statis promissis illis magnificis, quando desreptis vestris seniculis æternam be-

nesiciorum memoriam spondidistis? recordamini, quàm sollicitè vobis inculcaverint, quamque efflictim placentus inter & lamenta rogaverint, eorum post mortem curam negligetis? Vos autem eodem in tumultu eorum memoriam simul & ossa sepelivistis, & quemadmodum eruditus locutus est Guilielmus Parisiensis, *darissimè in purgatorio permittitis flagellari, quorum bonis derelictis satisfacimini.*

VIII. Sed demus, nullâ vos obligatione, nec levi, nec gravi, nec facili; nec onerosâ, constringi: licet vobis impune esse crudelibus in defunctos; demus, miseris illis animabus nec superesse bilem, quam in vos effundant, nec manus, quas in vindictam extendant: nunquid tamen satis efficax ad ferendam illis opem stimulus sit, vos esse orthodoxos, vos esse Christianos, imo vos esse homines? quis enim alius, quàm solius humanitatis affectus tanta ab ipsis etiam Ethnicis amoris, reverentiæ, liberalitatis & obsequij erga defunctos monumenta extorfit? An non mortuorum honori urnas, pyramides & mausolæa, orbis artisque miracula consecrârunt? Nec id satis erat Reginæ Artemisæ, sed, uti ingeniosus est amor, modum insuper invenit, ut animatum conjugis sui sepulcrum fieri posset; mariti enim cineres auro dilutos, suavissimæ instar ambrosiæ guttatim hausit atque intra viscera sua tumulavit. Quid non fecisset hæc matrona, si consortem thalami, uti nos possumus, ad paradisum, campisque elysios trans-

mitte

mittere potuisset? an illa laboribus, expensis & industria pepercisset? an mariti animam inter gravissima ejulantem tormenta, surdis auribus neglexisset? Felicem profectò Hephestionem! si post fata eò migrasset, unde redimi poterat; certè Rex Alexander ne momentum quidem neglexisset, qui ad concinanda ejusdem funeralia duodecim millia talentorum, quæ septem nostræ monetæ milliones excedunt, impendit; tantum enim eboris, peristromatum, panni pretiosi, odoramentorum & aromatum, auri & gemmarum rogo illi inflammando insumptum est, qui tam chari amici ossa absumpsit. An creditis, Alexandrum, si fidei luce irradiatus fuisset, ullum totius Asiæ altare privilegiatum fuisse præteriturum, quin illud floribus aspersisset, funalibus & ardentibus cereis accendisset, & Sacrificia charissimi amici cineribus obrulisset: næ ille Mathildis Christianæ Principis liberalitatem plurimum superasset, quæ conjugii charissimo integro sacrificiorum milione parentavit. Si matronis illis Romanis, quæ se ipsas in flammis & rogos præcipitarunt, ut earum cineres cum maritorum cineribus miscerentur: si, inquam, in flammis purgantes insillire, charòque conjuges extrahere licuisset, an illud neglecturas censetis? quin si Magistratus imperio armata militum manus maritorum corpora ac rogos cinxisset, persuasum omnino habeo, eas nec intentatis lancearum ictibus, nec præfixis ferro periculis arceri se passuras, quin amoris violentiâ omnes

obices generosè penetrarent. Num ergo sumptibus paruras creditis, quæ nec propriæ vitæ pepercunt? Referrunt Romani fasti, in more positum fuisse, ut circa rogos funebres, mæstum sonantibus musicis instrumentis, choros ducerent viri juxtâ ac fæminæ, consanguinei, amici & domestici, ac quovis gyro in rogi flammis aliquid de pretiosis mortui reliquiis conjicerent, annulos vimirum, in-aures, gemmas, torques, berillorum lineas, monilia & vestes, quin etiam comam fæminis auro chariorem, quod tamen & fæminis tanto in pretio est, O Christiani! si vel minimam particulam eorum, quæ gentiles putridis suorum cadaveribus insumperunt, liberandis è purgatorio animabus ex-poscerent; quis, obsecro, vobis sensus foret? Quid vos illustres ac nobiles dicturi essetis, si detractos digitis annulos in defunctorum memoriam abjici juberem? quid vos Ecclesiastici, vos sacerdotes ac Mystæ? ut nihil dicam de ijs matronis, quæ pietatem & devotionem palàm profitentur. An non indiscretum & malè sanum me proclamarent, si pulchros capitibus cincinnos vellere, si colli monilia, si gemmas aurium appendices, brachiorum armillas, pectoris cimelia, sericum, aurum, argentum, totumque ornatum muliebrem, qui mundi sibi nomen mutuavit, quasi aliud non foret aptius nomen, quod universam vanitatis suppellestem exprimeret & complecteretur; si, inquam, hæc omnia in defunctorum subsidium impendi juberem, Quid amplius di-

cam? claruit olim Athenis quidam, cui Cimoni nomen, qui ad redimendum, ac tumulo inferendum Patris cadaver, se ipsum vendidit, ac pretiosam libertatis jacturam præclarè collocatam censuit, & vos ne frustillum æris, afferendis cælo animis impendatis? O crudelitatem, ô inclementiam, ô barbariem!

IX. Sed necdum satis: si enim rem pro meritis expendere placet, Ethnici illi ac gentiles nullam à defunctis gratiam aut favorem sperare poterant; plerique enim, quamvis fatuè, unum corporis & animi interitum esse credebant. Nos autem, Christiani, quid non possumus nobismetipsis promittere, probè gnari, animas illas vivere, & vivere immortales? O quantum ergo felicitatis nobis accederet, si, quocumque pretio vel impensis, plurimas è flammis in cæleste refrigerium educeremus? an operi magis glorioso vestros proventus ac redditus possitis impendere? certè totidem quasi novas in Cælo stellas accenderetis: totidem pro vobis apud Deum advocati, totidem vitæ vestræ custodes forent; ipsæ etiam in flammis adhuc detentæ animæ, quæ ali-quod sibi subsidio à vobis spondent, suas pro vestra incolumitate preces Deo offerrent. Tutelares earum, quas liberâstis, animarum Angeli sat dignas vobis haud possent referre gratias, ob devotos sibi clientulos cælo assertos. Cælites omnes vobis æternum manerent devincti, quod, novo Divinæ laudis incremento novos Cælo Divinæ Majestatis encomiastas dederitis. Ipsa

DEI Mater & virgo, quantum vobis maneret addicta, si videret, animas adeo sibi dilectas, & Filij sui Sanguine redemptas vestrâ operâ cælo esse restitutas. Quid de Christo dicam, qui animarum amore vitam impendit? quid de DEO ipso, qui in earum gratiam unicum filium donavit? Summè vobis devincitis Divinam Justitiam, cui per vos celerius satisfactum est, Misericordiam, quæ suum officium vestrâ operâ implevit; Charitatem, quæ per vos votorum suorum summam attigit; Cælum denique totum, quod unice factum est ad beatitudinem mortalium, Quid ergo tergiversamini? liceat ingeminare cum S. Bernardo: *surgite in adjutorium illis, interpellate gemitibus, implorate suspiriis, orationibus intercedite, satisfacite sacrificio singulari.* Quin hac hora modum decernitis, vos totos in favorem flammarum purgantium consecrandi? *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis; repetam denuo: facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.* Ecquos putatis hic à Christo ex composito designari? an pauperes, etiamnum in vita degentes? minimè certè, si gravissimis interpretibus, quos Bellarminus approbat, credamus; horum enim plurimi secum in Paradisum vos recipere non poterunt, cum ipsi ab eo sint excludendi; miseri autem illi, qui flammis purgantibus cruciantur, illi, illi tantum vobis beneficium conferre poterunt, *cum defeceritis, ad vitæ mortalium limina constituti; tum enim verò*

ad lectoli vestri spondam stabunt, tunc vobis opitulabuntur, & certatim accurrent, ut vos triumphabundos ad æternorum bonorum possessionem introducant: *recipient vos in æterna tabernacula.* Hos ergo, si vobis consultum cupitis, hos vobis amicos facite! an eorum fidei, eorum gratitudini, authoritati, affectui, memoriæ diffiditis? Eja benefacite illis, & experiemini, num verè dixerit Ecclesiasticus: *benefac justo, & inuenies retributionem magnam.* Sed ego, Auditores, defunctorum legatione mihi commissâ perfunctus sum, nec velim, ut linguâ mihi & ore, sed manu & opere respondeatis. Id unum cavete, ne si repullam tulero, cogatis me Deum precari, ut parem aliquando parsimoniam & inclementiam ab aliis experiamini, quâ modò in alios uli fueritis.

P A R S A L T E R A.

X. **O**rdinata charitas, ut ait vulgaris paræmia, incipit à seipsa: eum ergo hæcenus egerimus de aliis è purgatorio eripendis, desiderarem modo, ut curâ in nos ipsos reflexâ circumspiciamus, quâ ratione pænis hæc vel omnino subduci, vel ab iis maturè liberari possimus, nec ab aliorum, qui erga nos vel ingrati, vel ad opem ferendam tardi sunt, aut nostri penitens obliviosi, voluntate ac benevolentia posthac dependeamus. Ad hunc terminum multis viis perveniri potest: eligat quis illam, quæ magis aridet; securiorem tamen commonstrabo, quam intento nobis digito demonstrat Ecclesiasticus: *ante obitum tuum operare justitiam.* Hortatur nos

nimirum, ut contractum apud Divinam justitiam pænarum debitum voluntariâ corporis castigatione expungamus; ac pio jejunii, flagrorum, cilicii aut alterius austeritatis usu in nos ipsos animadvertamus, antequam mors nos occupet & Divinæ justitiæ ministris nos tradat. Ridebitis forsitan hoc meum consilium; hac enim ætate nomen *austeritatis* ad eremum & Religiosa claustra ablegatur, neque aliud placet, quàm quod corporis commoditates, delicias, luxum & molliem redolet: quid ergo magis paradoxum, quàm filios hujus seculi ad pœnitentiæ asperitates hortari: est enim vero, fateor insolita & audax hæc mea petitio: si tamen mea me non fallit opinio, rigoris & pœnitentiæ usus nemini magis, quàm secularibus, conveniens & necessarius esse videtur. Ne, quæso, indignemini, Auditores, si in vestram utilitatem vos non nihil offendam; quin majorem à vobis benevolentiam mereor, si ideo solùm vobis minùs gratus esse eligam, ut vestra utilitati & commodo efficacius consulam.

XI. Ex duplici causa, si Angelico Doctore credimus, inductus est ab Ecclesia moderatus in carnem nostram rigor: *ut removeantur ab homine peccata præterita, & ut præservetur homo à peccatis futuris.* Hoc medio, inquit D. Thomas satisfacit homo pro noxis præteritis, quod vobis modò faciendum consulo, & præservat se à culpis futuris: nam ut acutè observat Laurentius Justinianus, contraria prorsus est indomitæ carnis, & ferocium bestiarum indoles: *Blandi-*

illis fera mansuecunt silvestres, caro autem protervior efficitur. Quod igitur primam austeritatis causam fructumque attendamus, ut removeantur ab homine peccata praterita: quis, quæso, hoc medio magis indiget? an illi, qui in ætate tenera sacrorum Ordinum Asceteria ingressi, primævum vitæ candorem ac innocentiam, quem intulerant, conservarunt; an verò, qui in summa mundi licentia liberis cupiditatibus suis habenas laxant? qui carnem obscænis voluptatibus marcentem, animum odiis intoxicatum, mentem vanâ gloriâ, ambitione, amoribus, sordibusque obscuratam circumferunt? & ubi sunt bona illa opera, quorum meritum ac pondus flagitiorum gravitatem justâ bilance adæquet? Si verò ad Religiosorum familias, in quibus Instituti amor viget, oculos convertimus, videbimus, alios infirmorum curâ distinctos, alios captivorum Redemptioni intentos, hos reducendis hæreticis occupatos, istos gentilium conversioni insudantes; hic inter lucubrations & studia vigilat, ille decantandis psalmis lassatur; isti in scholis juventutem litteris erudiunt, illi in templis Sacramenta administrant; hi carcere & vinculis constrictos solantur, illi moribundos ad luctam supremam animant; alii per montium juga inter ferarum consortia venantur animas, ut exultatione digni videantur, etiamsi corpus suum mitius tractent. Econtrario qui in mundo degunt, nullo tali charitatis negotio occupati, an non magis opus habent pænitiâ, & carnis

castigatione, quâ culpas præteritas expient? Quodsi alteram austeritatis causam pendere libet, ut prætervetur homo à peccatis futuris: quem hac cautelâ magis indigere censetis? an illos, qui claustris inclusi, aut in speluncis terræ abditi vivunt; an, qui vivunt in medio nationis prava? Nulla est comœdia tam profana, cui non intersint; nullum volumen tam obscænum, quod non evolvant; nulla muliebris forma, cui non oculos lascivos indulgeant, atque interim nec salutaribus documentis, nec sacræ orationis praxi instructi sunt, quibus inter tot salutis pericula se fervent illos? Nec tamen ego hæc ita accipi velim, quasi Viros Religiosos à sancto rigore & pio mortificationis usu eximere velim: minimè profectò! vel unum enim flagitium quo forsitan se contaminarunt, continuam, rigidam & implacabilem pœnitentiam exigit: id ergo unum contendo, pœnitentiæ usum his etiam, qui in mundo degunt convenire. Quis est autem illorum, qui catenâ ferreâ lumbos cingat, vestem asperam carni admoveat, aut sanguinis sui purpurâ flagellum tingat? Ah miserum me! quid dixi? quis eorum est, qui stata jejuniæ tempora ritè observet? an non passim videmus, quot eximi petant ab onere tam sacrosancto, non ex vera aliqua infirmitate, sed imaginaria solum, & ex vanissimo securæ debilitatis metu. Et hocine sit, ante facta & obitum operari justitiam? an non hoc est potiùs, abuti misericordiâ, si bique plus æquo blandiri.

XII. Probè mihi perspectum est, vos inter delicias educatos, ac teneræ complexionis carnisque delicatæ esse, atque ideo similes austeritates minimè vobis convenire videri. Sed hoc ipsum, si rem bene expenditis, necessitatem vobis imponit, noxas vestras in vita præsentis expiandi, si enim in futuram differtis, o quàm gravia tunc & intoleranda vobis illa tormenta accident? Fertur Juvenis quidam Princeps de primis Italiæ, sacrum aliquem Oratorem, ad vilendas palatii sui delicias humaniter invitasse; aula enim ejus omnis Italiæ Magnificentia compendium, & nobilissimum veluti theatrum fuit, quod peregrinorum oculos & curiositatem palcere poterat: cùmque vasorum aureorum, argenteorumque ingentem copiam, mensas achatibus & rubinis accensas, picturas penicilli rari & excellentis, sculpturas inæstimabilis prætium, spectanda exhibuisset, ad intima quoque vestriarii reconditoria, & contuendam pretiosissimam eorum suppellectilem; inde ad conclavia aulae auro intertextis superba & ad conclavia exquisitissimis lecticis instructa deduxit; mox per hortos & viridaria deliciosa, per silvularum & nemorum opaca, per antrorum concubiliatos recessus, per aquarum arte Hydraulicâ salientium lusus, inter alabentes identidem Zephyrorum auras circumduxit: cumque omnia ad libitum lustranda oculis, subjecisset, singulari humanitate sciscitatus est Patrem, ecqui ista placerent? aetis demissè gratis pro tanta in se benevolentia, blandè subrisit vir ille Religiosus, cumque se ex muneris & status sui ratione censeret obligari, omnem occasionem salubris doctrinæ captandi, summa cum reverentia ad Principem conversus, subjunxit: si ullus in me, Princeps serenissime, ex magnifico hoc deliciarum theatro, affectus excitatus est, fuit is tenerrimæ in vestram Serenitatem commiserationis, dom cogito, quàm longè graviora sint futura flammaram purgantium tormenta, principi inter delicias enutrito, quàm pauperi, & austeritatibus exercito fraterculo. Utinam pari hodie libertate mihi vobiscum uti liceret, Auditores, atque orationem meam digno sine coronare! vobis nasci obtigit inter delicias & opulentiam; in hisce pueritiam ac juventutem, virilem ætatem ac decrepitam attrivistis; unde necesse est, vos minimè assuetos esse iis sustinendis, quæ fututa vobis vita minatur. Quomodo enim supra ignitas & candentes laminas extensi jacebitis, quibus etiam mollibus instrati cignis lectuli, duri & incommodi videntur? quo dolore ac sensu gravissimas corporis puncturas feretis, quibus delicatissima quæque tela aspera videtur? quomodo fetorem sulphuris, vermium horrorem, & ebulliens bitumen tolerabitis, qui pulveri Cyprio, florum ac aromatum odora- mentis, moscho & ambaro assuevistis? Quid ergo consilii Auditores? Pænitentia, Pænitentia: ut indulgentiam absolutionis aeterna (liceat concin-
*Lib. 1.
ad Eccl.*
*ut in-
dul-*

dulgentiam absolutionis aeternae praesentis pena ambitione mereamur. Quid impedit, etiam sub vestris pretiosae tegmine, Caeciliae, Melaniae, Paulae, Elisabethae exemplo, setosum cingulum celare? cur nobilem etiam & militarem dexteram flagellum sanguine tinctum dedecet quale Ludovici, Henrici, Caroli, Casimiri, Principes tam Illustres vibrarunt; Hoc meum est iudicium, Auditores; ita

ego sentio; nec quisquam vestrum inhumanitatis me arguat, si vos ad vestrimet odium videar adhortari; nullus enim vestri amor pio huic odio praestat, quod praemajori malo minus eligat. Audite eximium Divi Gregorii dictum, & memori illud mente tenere, cum quo & petorabo: *Audenter dico, salutari hostia post mortem non indigemus, si ante mortem DEO ipsi Hostia fuerimus.*

SERMO DECIMUS.

DOMINICA SECUNDA.

Domine bonum est nos hic esse. Matth. 17.

I.

D caelum! ad caelum! fideles devotissimi! ad caelum! estne aliquis vestrum, qui ad tantam gloriam

concupiscat ascendere? Ecquid nobis porro est cum isthac lachrimarum valle, ubi nil nisi singultus & gemitus, arumnae & miseriae audiuntur? Locuples egenum, egenus locupletem, servus Dominum, Dominus servum criminatur, & nemo sorte sua contentus vivit. Formosa est Rachel, sed sterilitate affligitur: Lia facunda est, sed formam destituitur: Naaman locuples est, sed lepra scaret: potens est Augustus, sed liberis caret: formidandum se praebet Tiberius, sed una amicis caret: verbo, nullius,

quantumvis modici boni plena in hoc mundo & quieta possessio est, Potentiam principum infestant rebelles; aulicorum gratia invidiae patet; litteratos livor aemulorum ardit; divitum quietem fures perturbant; aemulorum voluptates corrivalium discordiae intervertunt. Nil aliud mundus est, quam invidiae, rixarum, periculorum, sollicitudinum, & angustiarum coagulum. Et nos in tantarum miseriarum loco morari diutius? Existimabat Seneca, naturam dolo ingenioso hominem circumvenisse, dum illum ratione privatum primo intro duxit in mundum; si enim perspexitam sibi mundi malignitatem ante ingressum habuisset, nullus sane unquam adjecisset animum, eundem intrandi: *Nihil tam fallax*, inquit, ni